

Kijkwijzers

1. Kijkwijzer gebaseerd op *The Framework for Teaching* (Danielson Group)

	Communicatie met leerlingen			
	1	2	3	4
Verwachtingen	Het lesdoel is onduidelijk .	De leerkracht slaagt er niet helemaal in om het onderwerp en lesdoel duidelijk voor te stellen ('Wat gaan we leren?').	Het lesdoel en de link met andere lessen is duidelijk. De voorkennis van de leerlingen wordt aangewend.	De les wordt duidelijk gelinkt aan het bredere curriculum , het doel is duidelijk.
Instructies	De instructies en procedures zijn onduidelijk voor de leerlingen.	Instructies moeten opnieuw uitgelegd worden omdat leerlingen in de war zijn.	Instructies en procedures worden helder uitgelegd en soms zelfs gemodelleerd .	Instructies en procedures zijn duidelijk en voorkomen dat leerlingen iets niet begrijpen.
Uitleg over inhoud, concepten en strategieën	Uitleg van inhoud is onduidelijk en/of bevat fouten. Er is geen uitleg van strategieën die leerlingen kunnen gebruiken.	Leerlingen worden niet echt betrokken en het is niet duidelijk hoe leerlingen bepaalde strategieën zelf kunnen gebruiken .	De leerkracht legt inhoud uit, en legt uit hoe leerlingen bepaalde strategieën zelf kunnen gebruiken .	Leerlingen geven zelf uitleg over inhoud en doen suggesties voor strategieën die kunnen worden gebruikt.
Mondeling en schriftelijk taalaanbod	Het taalgebruik van de leerkracht is vaag, onduidelijk, onjuist.	De leerkracht gaat zelden in op academische taal en wanneer dat gebeurt, is de uitleg niet altijd succesvol. Zijn taalgebruik is te moeilijk of te eenvoudig voor de leerlingen.	Academische taal wordt strategisch ingezet (bv. uitleg waar nodig, context).	Leerlingen worden betrokken bij academische taal en mogen zelf hun bijdrage leveren. Rijk taalaanbod door synoniemen, verklaringen ...

	Vragen en discussietechnieken			
	1	2	3	4
Kwaliteit van vragen	De vragen van de leerkracht zijn gesloten , weinig cognitief uitdagend. Op elke vraag is slechts een juist antwoord mogelijk.	De leerkracht stelt iets meer open vragen, maar nog steeds bepaalt hij de richting die het gesprek uitgaat. De vragen/antwoorden zijn op voorhand bepaald, met maar een echt mogelijk antwoord . (cf. authoritative/interactive)	De leerkracht stelt naast gesloten vragen meer open vragen die leerlingen stimuleren om zelf na te denken. Er zijn meerdere antwoorden mogelijk . (cf. dialogic/non-interactive/interactive)	De leerkracht stelt een heleboel verschillende vragen om leerlingen uit te dagen, om high-level redeneringen en discours uit te lokken en om metacognitie te stimuleren (cf. conditionele aspect van strategie-instructie). Er zijn meerdere oplossingen mogelijk .
Discussietechnieken	Vragen volgen elkaar snel op . Er is weinig echte interactie tussen leerkracht en leerlingen. De leerkracht fungeert als moderator van het gesprek, stelt vragen en ontvangt antwoorden.	Veel snel opeenvolgende vragen. Nog steeds weinig echte interactie . De leerkracht is nog steeds in hoofdzaak de moderator van het klasgesprek, maar probeert wel een aantal leerlingen te betrekken.	Er is tijd voor antwoorden. Meer interactie. Leerlingen pikken in op elkaars argumenten; de leerkracht hoeft niet alles te modereren.	Er is voldoende tijd voor antwoorden. Veel interactie, ook tussen leerlingen onderling. Leerlingen stellen zelf vragen, nemen spontaan deel aan de discussie.
Focus op argumenteren	De leerkracht accepteert alle mogelijke antwoorden, zonder de leerlingen hun antwoorden te laten uitleggen. Foute antwoorden worden niet opgevolgd.	Een aantal vragen laten leerlingen meer nadenken, maar daar wordt slechts een kleine groep leerlingen bij betrokken.	De leerkracht weet de meeste leerlingen in de discussies te betrekken en daagt hen uit om na te denken over hun redeneringen .	Leerlingen worden uitgedaagd om te reflecteren en dagen ook elkaar uit .
Deelname van leerlingen	Slechts een beperkt aantal leerlingen neemt deel aan de discussie.	De leerkracht probeert alle leerlingen te betrekken, maar slaagt daar niet in . Leerlingen reageren bv. niet of gaan niet verder in op de discussie.	Ook leerlingen die niet spontaan deelnemen, worden betrokken bij het gesprek.	Alle leerlingen zijn actief betrokken ; leerlingen zorgen daar zelf mee voor.

2. PLATO-instrument voor Vlaamse onderwijspraktijk

	Leerkrachthandeling	Laag	Matig	Voldoende	Hoog
Doelstellingen	1a. De leerkracht werkt aan duidelijke doelstellingen.				
	1b. De doelstellingen worden duidelijk gemaakt aan de leerlingen.				
	1c. De doelstellingen van de les sluiten aan bij relevante leerbehoeften van de leerlingen.				
Uitdaging	2a. De leeractiviteiten zijn uitdagend voor de leerlingen. Ze moeten hun grenzen verleggen.				
	2b. De leerlingen moeten echt nadenken en redeneren. Ze moeten meer doen dan gewoon reproduceren of bepaalde handelingen slaafs uitvoeren.				
	2c. De leerkracht begint de les vanuit hoge verwachtingen van de leerlingen.				
Duidelijke uitleg	3a. De leerkracht geeft duidelijk uitleg.				
	3b. De leerkracht gebruikt sprekende voorbeelden om de inhoud te verduidelijken.				
Voorkennis benutten	4a. De leerkracht verbindt nieuwe leerinhouden systematisch met de kennis en vaardigheden die de leerlingen al hebben en met inhouden die al eerder aan bod kwamen.				
Ervaringen en interesses van leerlingen benutten	4b. De leerkracht verbindt de leerinhouden met persoonlijke ervaringen van de leerlingen, ook buiten de school.				
	4c. De leerkracht speelt in op de interesses van de leerlingen.				

Modelleren	5a. De leerkracht geeft voorbeelden van goede uitvoeringen van een taak.				
	5b. De leerkracht geeft criteria voor een goede taakuitvoering (of laat de leerlingen er zelf over nadenken).				
	5c. De leerkracht demonstreert goede uitvoeringen van een taak als dat nodig is.				
Aandacht voor strategieën	6a. De leerkracht geeft uitleg over effectieve strategieën om problemen op te lossen, uitdagende taken uit te voeren, kennis op te bouwen				
	6b. De leerlingen krijgen de kans om die strategieën toe te passen bij het uitvoeren van uitdagende taken.				
Ondersteuning en begeleiding	7a. De leerkracht helpt individuele leerlingen.				
	7b. De leerkracht denkt hardop mee als leerlingen een taak proberen uit te voeren.				
	7c. De leerkracht gidst de leerling zonder daarbij het initiatief van de leerling helemaal weg te nemen.				
	7d. De leerkracht speelt gedifferentieerd in op verschillende leerlingen.				
Rijke klasinteractie	8a. De leerkracht heeft echte conversaties met de leerlingen.				
	8b. De leerkracht en de leerlingen denken samen hardop na.				
	8c. De leerkracht vraagt aan leerlingen om hun antwoorden te verduidelijken, om argumenten te geven, leerstof te analyseren.				
Rijk gebruik van teksten	9. De leerkracht gebruikt rijk, interessant en gevarieerd tekstmateriaal, inclusief actuele teksten, teksten van de leerlingen, multimediale bronnen, moderne media ...				

Klasklimaat	10a. Het klasgebeuren verloopt efficiënt.				
	10b. De leerkracht kan gepast gedrag stellen (bv. spreken om hun spreekvaardigheid te oefenen, problemen samen oplossen om probleemoplossend te leren denken).				
Tijdsmanagement	11. Er gaat zo weinig mogelijk tijd verloren. De tijd gaat maximaal naar het bevorderen van leren en ontwikkeling.				

3. Kijkwijzers gebaseerd Centrum voor Taal en Onderwijs, Devlieger et al., s.d.

		++	+	+/-	-
1. LEEROMGEVING					
1.1	Klasmanagement				
	Geeft duidelijke instructies (bv. onmiddellijk kunnen starten)				
	Betrokkenheid leerlingen is hoog				
	Benut leertijd optimaal				
1.2	Welbevinden				
	Leerkracht helpt leerlingen om zich competent te voelen (positieve feedback, fouten mogen ...)				
	Doet niet aan stigmatisering (op basis van laagtaalvaardigheid, anderstalig, allochtoon, uiterlijk, ADHD ...)				
	Leerkracht leeft zich in in ervaringswereld van leerlingen (gevoel + beleving)				
	Geeft leerlingen een veiligheidsgevoel door non-verbaal gedrag (bv. schouderklopje, open houding)				
	Leerkrachtrol: coachend (niet steeds traditioneel, leerkracht vooraan in de klas)				
	Leerlingen krijgen inspraak in activiteiten, groepssamenstelling, klasorganisatie				
	Leerlingen leren op positieve manier om te gaan met elkaar (luisteren, delen van materiaal ...)				
1.3	Talig klimaat				
	Positieve omgang thuistaal: negatief/niet (-) – passief (toelaten) (+- of +) – actief benutten (++)				
	Leerlingen niet verplichten om te spreken indien ze dichtklappen				
	In interacties staat uitwisseling van de boodschap centraal, niet een correcte uitspraak				
	Sfeer waarin leerlingen vragen durven stellen of zaken durven vertellen				

2. BETEKENISVOLLE TAKEN		++	+	+/-	-
2.2	Taken				
	Gebruikt ook niet-talige activiteiten om aan talige doelen te werken				
	Geeft kansen om al doende te leren				
	Zorgt voor een uitdagende leeromgeving die op verschillende vlakken (context, opdracht, einddoel) motiverend is				
	Incorporeert elementen van diversiteit				
	Taken zijn open (er zijn meerdere manieren om tot een oplossing te komen)				
2.3	Taalaanbod				
	Natuurlijk taalaanbod: passend bij context, activiteiten				
	Rijk, kwalitatief taalaanbod (niet vermijden van bv. moeilijke woorden)				
	Schoolse taal wordt functioneel ingezet (wanneer nodig is)				
2.4	Interactie uitlokken				
	Biedt interactief taalaanbod				
	Leerlingen worden gestimuleerd om zelf taal op een functionele manier te gebruiken (bv. vragen stellen aan elkaar, meningen verwoorden)				
	Gebruikt interactieve werkvormen				
	Leerkracht stimuleert interactie tussen leerlingen bij klassikale aanpak				
	Bij groepswork zijn groepen doordacht samengesteld				

3. GERICHTE ONDERSTEUNING					
3.1	Mediatie				
	Gaat in op problemen die leerlingen zelf signaleren				
	Onderneemt zelf pogingen om problemen bij leerlingen op te sporen				
	Stimuleert om denk- en werkwijze hardop te verwoorden				
	Geeft feedback op leerproces en doelstellingen, niet enkel eindproduct				
	Geeft feedback op samenwerking				
3.2	Taalondersteuning en betekenisonderhandeling				
	Controleert systematisch begrip en herformuleert uitingen				
	Ondersteunt taalaanbod visueel, via voorkennis ...				
	Ondersteunt leerlingen in uiten van boodschap				
3.3	Gerichte ondersteuning voor taalzwakke leerlingen				
	Voert tijdens activiteiten vooral gesprekken met taalzwakkere/stillere leerlingen				
	Ondersteunt en motiveert zwakkere leerlingen extra (afbeeldingen, schema's, extra toelichting/feedback)				
	Heeft oog voor impulsiviteit van leerlingen (cf. monopolisering)				
	Differentieert voor tempo (vervolgopdrachten, verschillende hoeveelheden)				